Tillväxt- och regionplanenämnden

YTTRANDE ENLIGT DELEGATION
2019-04-01

TRN 2019-0056

Regionstyrelsen

Remiss: Framtidsval-karriärvägledning för individ och samhälle (SOU 2019:4)

Tillväxt- och regionplanenämnden lämnar utifrån sitt ansvar för regional utveckling ett yttrande enligt delegation över betänkandet *Framtidsval-karriärvägledning för individ och samhälle* (SOU 2019:4). Eftersom ärendet inte kan avvakta beslut i nämnden sker yttrandet enligt delegation av nämndordföranden.

Sammanfattning

Region Stockholm har ombetts ge remissvar avseende betänkandet av utredningen om en utvecklad studie- och yrkesvägledning (U 2017:10). Remissvar ska inlämnas till utbildningsdepartementet senast 31 maj 2019.

Tillväxt- och regionplanenämnden ser positivt på utredningens betänkande Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle där utredaren redovisar och föreslår åtgärder för att ge alla elever inom skolväsendet möjlighet att göra väl övervägda utbildnings- och yrkesval. I uppdraget har ingått att föreslå åtgärder för att minska betydelsen av kön, social bakgrund och funktionsnedsättning vid utbildnings- och yrkesval.

Matchningen på arbetsmarknaden samt att ta till vara kompetensen är en ödesfråga och prioritering för Stockholmsregionens fortsatta tillväxt. En väl fungerande karriärvägledning med start i grundskolan är en viktig förutsättning för våra ungdomars val av utbildning som också ger dem arbete inom sitt yrkesområde. Arbetsmarknadens behov och efterfrågan av arbetskraft behöver starkare mötas av ett utbud av utbildade unga vuxna.

Tillväxt- och regionplanenämnden välkomnar utredningens förslag att utveckla skolans studie- och yrkesvägledning. En välfungerande vägledning är viktig för kompetensförsörjningen och för en förbättrad matchning på arbetsmarknaden. I den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län, RUFS 2050 har nio regionala prioriteringar formulerats. Utredningens förslag skapar gynnsamma förutsättningar för genomförandet av den regionala prioriteringen att *ta till vara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden*. Utredningens förslag till en likvärdig tillgång till karriärvägledning ar av stor vikt för genomförandet av RUFS-prioriteringen att *stärka förutsättningarna för barn och unga att gå vidare till studier och arbete.*

Region Stockholm
Tillväxt- och regionplaneförvaltningen
Box 22550
104 22 Stockholm

Telefon: 08-123 130 00
E-post: registrator.trf@sll.se
www.sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016

Fler vuxna kommer i framtiden under sina arbetsliv att behöva yrkesväxla samt förstärka sin kompetens för att hitta arbete i den pågående strukturomvandlingen som drivs av digitalisering, automatisering, artificiell intelligens och globalisering. Detta kräver stabila strukturer på kommunal, regional och nationell nivå med bred kunskap om vägval och effektivt stöd av karriärvägledare. Nämnden anser att förslagen i betänkandet kommer att kunna bidra till att fler människor hittar arbete där deras kompetenser kommer till sin rätt. Den offentliga sektorn ska därmed mer effektiv kunna tillgodose sitt behov av arbetskraft och näringslivet ska på bättre sätt kunna rekrytera utifrån kompetenskraven för en livskraftig utveckling. Detta är en viktig förutsättning för en hållbar utveckling för regionens och landets tillväxt.

Utredningen

I november 2017 tillsattes utredningen om en utvecklad studie- och yrkesvägledning (U 2017:10) och Marie-Hélène Ahnborg förordnades som särskild utredare. Uppdraget var att lämna förslag om hur skolans studie- och yrkesvägledning bör utvecklas i syfte att ge elever likvärdiga förutsättningar för att göra väl övervägda val utifrån goda kunskaper om utbildningsvägar och arbetsliv. Regeringen beslutade om ett tilläggsdirektiv i juni 2018 (dir. 2018:60). I januari 2019 överlämnade utredningen sitt betänkande *Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle* (SOU 2019:4).

Uppdraget har bestått av två delar. Den första delen av uppdraget redovisades i mars 2018 i promemorian *Uppföljningssamtal med personer som studerar med studiestartsstöd.* Promemorian innehåller förslag till regeländring så att kommuner ska bli ansvariga för att uppföljningssamtal hålls med de personer som studerar med studiestartsstöd. Detta i syfte att öka möjligheter för denna grupp att fullfölja sina studier på grundläggande eller gymnasial nivå samt att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

I betänkandet redovisas uppdragets andra del där utredaren föreslår åtgärder för att ge alla elever inom skolväsendet möjlighet att göra väl övervägda utbildnings- och yrkesval. I uppdraget har ingått att föreslå åtgärder för att minska betydelsen av kön, social bakgrund och funktionsnedsättning vid utbildnings- och yrkesval.

Utredningens huvudförslag är:

1. Ett förtydligande av vad vägledning är, att den kan vara både individuell och generell och ska benämnas karriärvägledning.

2. Ett förtydligande av elevers tillgång till individuell karriärvägledning.
3. Tydligare krav på att individuell karriärvägledning ska erbjudas vid vissa tillfällen.
4. Förstärkning av det generella karriärvägledningsperspektivet i olika ämnen.
5. Ett nytt obligatoriskt inslag med tilldelad tid, benämnt framtidsval, ska införas i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan.

Utredningens förslag om kraven för genomförandet av föreslagna ändringar:

- Förtydligande av karriärvägledarens roll och ansvar.
- Tydligare styrning, ledning och samordning.
- Plan för samverkan.
- Kompetensutveckling för karriärvägledare, lärare och rektorer.
- Utökade möjligheter att utbilda sig till karriärvägledare.
- Digitalt vägledningsstöd.

Synpunkter

Tillväxt- och regionplanenämnden välkomnar:

- Beredningens förslag till ett förtydligande av och krav på karriärvägledning för att minska betydelsen av kön, social bakgrund och funktionsnedsättning vid utbildnings- och yrkesval. Nämnden menar att elevers likvärdiga tillgång till karriärvägledning ger dem bättre möjligheter att göra väl underbyggda studie- och yrkesval utifrån sina intressen och förutsättningar samt arbetsmarknadens behov.
- Beredningens förslag om ett nationellt digitalt vägledningsstöd som ett mycket viktigt komplement till karriärvägledning. Nämnden menar att interaktivt digitalt stöd skapar förutsättningar för elever, vårdnadshavare och karriärvägledare att hitta relevant och aktuell information om studie- och yrkesval.
- Beredningens förslag om en ökad medverkan av arbetslivet så att aktuella kunskaper om arbetsmarknadens behov kommer att finnas med i det föreslagna ämnet arbetslivskunskap. Nämnden menar att kunskapsinsatser om arbetsmarknadens behov i ett tidigt skede i skolgången skapar bättre förutsättningar för elever att göra studie- och yrkesval som matchar deras intresse och utbudet på arbetsmarknaden.

Tillväxt- och regionplanenämnden välkomnar utredningens förslag att utveckla skolans studie- och yrkesvägledning. En välfungerande vägledning är viktig för kompetensförsörjningen och för en förbättrad matchning på

arbetsmarknaden. I den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län, RUFS 2050 har nio regionala prioriteringar formulerats. Utredningens förslag skapar gynnsamma förutsättningar för genomförandet av den regionala prioriteringen att *ta till vara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden.* Utredningens förslag till en likvärdig tillgång till karriärvägledning ar av stor vikt för genomförandet av RUFS-prioriteringen att *stärka förutsättningarna för barn och unga att gå vidare till studier och arbete.*

Trots att medellivslängden ökar i Stockholmsregionen finns fortfarande betydande inomregionala skillnader mellan olika socioekonomiska grupper och kommuner. För att medellivslängden i länet ska öka krävs mer likvärdiga förutsättningar för invånarna att leva ett hälsosamt liv. Utbildningsnivå och inkomstnivå är faktorer som påverkar hälsa. Nämnden anser att utredningens förslag på längre sikt även kommer att bidra till måluppfyllelse i genomförandet av RUFS-prioriteringen att *nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet.*

Stockholmsregionen har stora inomregionala skillnader i fråga om studieresultat, genomförd gymnasieutbildning samt utbildningsnivå. Nämnden anser att beredningens förslag till karriärvägledning kan verka positivt för att utjämna dessa skillnader redan under elevers skolgång. En likvärdig karriärvägledning ger elever kunskaper för att kunna göra rätt val av gymnasieprogram. Detta kommer att bidra till en ökad genomströmning i gymnasiet och medför även på längre sikt en minskning av samhällets kostnader genom individernas bättre skolval och matchningen på arbetsmarknaden.

Nämnden ställer sig positiv till beredningens förslag om riktade karriärvägledningsinsatser till dem som mest behöver det, exempelvis elever som riskerar att eller har hoppat av skolan. För nyanlända bidrar en väl fungerande vägledning till en snabbare etablering i det svenska samhället. Arbetsförmedlingens prognos i mars 2019 pekar på att Sverige kommer att behöva 500 000 nya jobb för att klara välfärden. Genom att bättre ta tillvara den kompetens som finns hos de som bor i och de som flyttar till regionen uppstår en bättre matchning på arbetsmarknaden vilket i sin tur bidrar till att säkerställa välfärden i regionen och i landet.

Det finns många möjliga val kring studier och yrke som leder till arbete. Nämnden välkomnar därför också utredningen förslag som en viktig del i det livslånga lärandet för att öka individens matchning och rörlighet på arbetsmarknaden.

För övrigt vill nämnden lyfta att beredningens förslag bedöms ha en positiv inverkan på regionens ekonomi på längre sikt. Elever som vägleds att välja rätt gymnasieprogram ger ökad genomströmning inom tre år. Fler elever med gymnasieexamen ger ett tillskott till efterfrågad kompetens för regionens arbetsgivare. Ökad matchning ger positiva effekten på regionens tillväxt för näringslivet och den offentliga sektorns behov av personal. De sociala fördelarna med detta kan i förlängningen ge ytterligare positiva samhällsekonomiska effekter genom högre sysselsättningsgrad, lägre sjukskrivningstal samt bättre folkhälsa.

Gustav Hemming
Ordförande
Tillväxt- och regionplanenämnden

Hanna Wiik
Förvaltningschef
Tillväxt- och regionplanenämnden